

OBSAH

1. Úvod do psychológie	9
1.1. Predmet a úlohy psychológie	9
1.2. Odvetvia psychológie	10
1.3. Názory na podstatu duševného života	12
1.3.1. Predvedecké obdobie psychológie	12
1.3.2. Vedecké chápanie psychiky	13
1.4. Psychologické výskumné metódy a techniky	17
1.5. Význam psychologických znalostí pre stredného zdravotníckeho pracovníka	19
2. Biologické a sociálne základy psychiky	22
2.1. Závislosť živej hmoty od prostredia	22
2.1.1. Organizmus a prostredie	22
2.1.2. Stavba nervovej sústavy človeka	25
2.1.3. Závislosť psychiky človeka od nervovej sústavy	31
2.1.4. Činnosť nervovej sústavy človeka	34
2.2. Prežívanie a správanie	42
2.2.1. Prežívanie a správanie	42
2.2.2. Vedomie a nevedomie	46
2.2.3. Biologická a sociálna determinácia ľudskej psychiky	48
2.2.3.1. Všeobecne o determinácii duševného života človeka	48
2.2.3.2. Biologická determinácia ľudskej psychiky	50
2.2.3.3. Sociálna determinácia ľudskej psychiky	54
2.2.3.4. Vzťah medzi biologickou a sociálnou determináciou ľudskej psychiky	57
2.2.4. Sociálna podstata osobnosti	58
2.2.5. Socializácia osobnosti	59
2.2.6. Sociálne učenie sa	62
3. Psychologický rozbor činností, psychické procesy a stavy	65
3.1. Psychologický rozbor činnosti	65
3.2. Poznávacie procesy	66
3.2.1. Pociťovanie	66

3.2.1.1.	Všeobecná charakteristika pocítovania	66
3.2.1.2.	Základné druhy pocitov	69
3.2.2.	Vnímanie	71
3.2.2.1.	Všeobecná charakteristika vnímania	71
3.2.2.2.	Základné druhy vnímania	76
3.2.2.3.	Individuálne rozdiely vo vnímaní a pozorovaní	79
3.2.2.4.	Osobitosti vnímania	80
3.2.2.5.	Poruchy vnímania	81
3.2.3.	Pozornosť	82
3.2.3.1.	Vymedzenia pozornosti	82
3.2.3.2.	Druhy pozornosti	84
3.2.3.3.	Vlastnosti pozornosti	85
3.2.3.4.	Činitele ovplyvňujúce pozornosť	86
3.2.3.5.	Význam pozornosti pre stredného zdravotníckeho pracovníka	87
3.2.4.	Pamäť	88
3.2.4.1.	Všeobecná charakteristika pamäti	88
3.2.4.2.	Individuálne rozdiely v pamäti	93
3.2.4.3.	Druhy pamäti	94
3.2.4.4.	Typy pamäti	94
3.2.4.5.	Podmienky úspešného vybavovania	95
3.2.4.6.	Pamäť a učenie sa	95
3.2.4.7.	Činitele ovplyvňujúce priebeh a výsledky učenia	101
3.2.4.8.	Poruchy pamäti	109
3.2.4.9.	Úloha pamäti v práci stredného zdravotníckeho pracovníka	110
3.2.5.	Predstavy a obrazotvornosť	111
3.2.5.1.	Všeobecná charakteristika predstavivosti	111
3.2.5.2.	Asociačné zákony	112
3.2.5.3.	Typy predstavivosti	113
3.2.5.4.	Druhy pamäťových predstáv	114
3.2.5.5.	Druhy fantazijných predstáv	114
3.2.5.6.	Miesto predstáv a fantázie v psychickej a praktickej činnosti	116
3.2.6.	Myslenie a reč	117
3.2.6.1.	Všeobecná charakteristika myslenia	117
3.2.6.2.	Myšlienkové operácie	118
3.2.6.3.	Formy myslenia	119
3.2.6.4.	Druhy myslenia	121
3.2.6.5.	Vlastnosti myslenia	122
3.2.6.6.	Myslenie a riešenie problémov	123
3.2.6.7.	Tvorivé myslenie a tvorivosť	126
3.2.6.8.	Poruchy myslenia	130
3.2.6.9.	Reč	132
3.2.6.10.	Druhy reči	133
3.2.6.11.	Rečová komunikácia pacienta a stredného zdravotníckeho pracovníka	134
3.2.6.12.	Poruchy reči	135
3.2.6.13.	Zaobchádzanie s rečovo chybnými	136
3.3.	Aktivačné psychické procesy	137
3.3.1.	City	137
3.3.1.1.	Všeobecná charakteristika citov	137

3.3.1.2.	Základné druhy citov	141
3.3.1.3.	Individuálne osobitosti ľudských citov	146
3.3.1.4.	City a fyziologické zmeny v organizme	148
3.3.1.5.	Význam citov v živote človeka	150
3.3.1.6.	Citová adaptácia stredného zdravotníckeho pracovníka na povolanie	151
3.3.1.7.	Citové poruchy	152
3.3.2.	Motivácia	155
3.3.2.1.	Všeobecná charakteristika motivácie	155
3.3.2.2.	Potreby	157
3.3.2.3.	Frustrácia, deprivácia, stres	160
3.3.2.4.	Postoje	163
3.3.2.5.	Individuálne rozdiely v motivácii	165
3.3.2.6.	Význam motivácie pri liečení chorých	166
3.3.3.	Vôľové konanie	167
3.3.3.1.	Všeobecná charakteristika vôľového konania	167
3.3.3.2.	Rozbor vôľového konania	168
3.3.3.3.	Vôľové konanie a ašpirácie	173
3.3.3.4.	Konflikty a ich riešenie	174
3.3.3.5.	Činitele vôľového konania	177
3.3.3.6.	Význam vôle v živote človeka	178
3.3.3.7.	Poruchy vôle	178
4.	Osobnosť a jej poznávanie	180
4.1.	Všeobecná charakteristika osobnosti	180
4.2.	Vrodené vlastnosti osobnosti	188
4.2.1.	Vlohy	188
4.2.2.	Temperament	189
4.2.2.1.	Všeobecná charakteristika temperamentu	189
4.2.2.2.	Klasické typy temperamentu	189
4.2.2.3.	Typy vyššej nervovej činnosti	190
4.3.	Získané vlastnosti osobnosti	195
4.3.1.	Schopnosti	195
4.3.1.1.	Všeobecná charakteristika schopností	195
4.3.1.2.	Inteligencia a jej meranie	197
4.3.1.3.	Záujmy, záľuby a sklony	201
4.3.1.4.	Charakter	204
4.3.1.5.	Vôľové vlastnosti osobnosti	208
4.3.1.6.	Rozdiely v povahových vlastnostiach ľudí	210
4.4.	Metódy poznávania osobnosti	212
4.5.	Faktory skresľujúce poznávanie osobnosti	217
4.6.	Zmeny v správaní osobnosti pri ochoreniach	220
4.7.	Osobnosť stredného zdravotníckeho pracovníka	223
4.7.1.	Osobné vlastnosti SZP	223
4.7.2.	Vzťah stredného zdravotníckeho pracovníka k chorým	224
4.7.3.	Profesionálne vlastnosti stredného zdravotníckeho pracovníka	225
4.7.4.	Profesionálna adaptácia a deformácia stredného zdravotníckeho pracovníka	227

5.	Vývin a formovanie psychiky	230
5.1.	Všeobecná charakteristika duševného vývinu človeka	230
5.1.1.	Pojem a podstata duševného vývinu človeka	230
5.1.2.	Činitele, príčiny a podmienky duševného vývinu človeka	231
5.1.3.	Zákonitosti duševného vývinu človeka	233
5.1.4.	Periodizácia duševného vývinu človeka	235
5.2.	Prenatálne a novorodenecké obdobie	236
5.2.1.	Prenatálne obdobie	236
5.2.2.	Novorodenecké obdobie	237
5.3.	Dojčenské obdobie	239
5.3.1.	Telesný a pohybový vývin	239
5.3.2.	Vývin poznávacích procesov	242
5.3.3.	Vývin citov a spoločenských kontaktov	244
5.3.4.	Podmienky správneho vývinu dojčata	245
5.4.	Obdobie batolaťa	246
5.4.1.	Telesný a pohybový vývin	246
5.4.2.	Vývin poznávacích procesov	247
5.4.3.	Vývin citov a spoločenských kontaktov	249
5.4.4.	Začiatky vývinu osobnosti	250
5.4.5.	Podmienky správneho vývinu batolaťa	251
5.5.	Predškolské obdobie	252
5.5.1.	Telesný a pohybový vývin	252
5.5.2.	Vývin poznávacích procesov	252
5.5.3.	Citový a spoločenský vývin	256
5.5.4.	Utváranie osobnosti dieťaťa predškolského veku	256
5.5.5.	Význam umeleckej tvorivosti a hier vo vývine batoliat a detí predškolského veku	257
5.6.	Obdobie mladšieho školského veku	260
5.6.1.	Telesný a pohybový vývin	260
5.6.2.	Vývin poznávacích procesov	260
5.6.3.	Citový a spoločenský vývin	263
5.6.4.	Utváranie osobnosti	264
5.7.	Obdobie dospievania	266
5.7.1.	Telesný, pohlavný a pohybový vývin	266
5.7.2.	Vývin poznávacích procesov	268
5.7.3.	Citový vývin	269
5.7.4.	Vývin vôle	269
5.7.5.	Vývin sociálnych vzťahov	270
5.7.6.	Vývin osobnosti	273
5.7.7.	Osobitosti správania dospievajúcich	274
5.8.	Adolescencia	275
5.8.1.	Všeobecná charakteristika adolescencie	275
5.8.2.	Telesný a pohybový vývin	276
5.8.3.	Vývin intelektu	277
5.8.4.	Vývin citov	277
5.8.5.	Vývin záujmov	277
5.8.6.	Vývin sociálnych vzťahov	278
5.8.7.	Utváranie osobnosti	280

5.9.	Obdobie dospelosti	282
5.9.1.	Všeobecná charakteristika dospelosti	283
5.9.2.	Obdobie 20 — 30 rokov	285
5.9.3.	Obdobie 30 — 40 rokov	287
5.9.4.	Obdobie 45 — 60/65 rokov	288
5.10.	Obdobie starnutia	290
5.10.1.	Všeobecná charakteristika starnutia	290
5.10.2.	Osobnosť v preseníu	292
5.11.	Obdobie staroby	295
5.11.1.	Všeobecná charakteristika staroby	295
5.11.2.	Reakcie človeka na starnutie	296
5.11.3.	Sociálne problémy staroby	297
Sociálne skupiny, interakcia a komunikácia		299
6.1.	Predmet a význam sociálnej psychológie	299
6.1.1.	Predmet sociálnej psychológie	299
6.1.2.	Vzťah sociálnej psychológie k príbuzným vedným disciplínam	299
6.1.3.	Význam sociálnej psychológie	300
6.2.	Sociálna skupina	301
6.2.1.	Vymedzenie sociálnej skupiny	301
6.2.2.	Vplyv sociálnej skupiny na jednotlivca	303
6.2.3.	Štruktúra vzťahov v sociálnej skupine	303
6.2.4.	Druhy sociálnych skupín	309
6.2.5.	Skupinové normy, ideály a hodnoty	311
6.2.6.	Spoločná práca v sociálnej skupine	314
6.3.	Jednotlivec a sociálne prostredie	316
6.3.1.	Sociálne poňatie „ja“ vo vzťahu k sociálnemu okoliu	316
6.3.2.	Konanie jednotlivca vo vzťahu k sociálnemu okoliu	317
6.4.	Sociálna komunikácia	318
6.4.1.	Vymedzenie sociálnej komunikácie	318
6.4.2.	Typy komunikácie	319
6.4.3.	Komunikačné formy a prostriedky	320
6.4.4.	Podmienky náležitej komunikácie	322
6.5.	Poruchy socializácie a sociálnej interakcie	323